

Begeleiding onmisbaar

VOOR LEERLINGEN MET AUTISME

De overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is voor ieder kind een grote stap. Vooral voor kinderen met autisme. Toch kunnen de meesten meedraaien in het reguliere voortgezet onderwijs. Daar komen ze op intellectueel gebied meer aan hun trekken dan in het speciaal onderwijs, waar meestal een vmbo-diploma het hoogst haalbare is.

Tekst: Jessica Scheffer Beeld: iStockPhoto

Speciale begeleiding is onontbeerlijk bij het lesgeven aan kinderen met (een vorm van) autisme. Een strakke structuur en duidelijkheid zijn onmisbare ingrediënten. 'De leraren moeten rekening houden met de negen w's. Dit zijn vragen zoals: wat gaan we doen, hoe lang gaat het duren en met wie gaan we het doen?', licht Sylvia Hasper, projectleider van het Landelijk Netwerk voor Autisme, toe. 'Dit zijn dingen die je iedere keer weer opnieuw moet uitleggen.' Dit betekent echter niet dat er nooit afgeweken mag worden van een vast patroon. 'Nieuwe ervaringen zijn van grote waarde, maar die moeten wel goed begeleid worden.'

Groeiend aantal Volgens Hasper heeft zo'n twee procent van de leerlingen in het voortgezet onderwijs een vorm van autisme. 'Er is geen hard bewijs voor, aangezien het laatste onderzoek hiernaar dateert van 2004 en het behoorlijk belastend voor scholen is om autisme te registreren. In 2004 was het echter nog één procent. Steeds meer ouders kiezen voor regulier onderwijs, doordat het 'kind met een rugzakje' hier tegenwoordig ook gewoon terecht kan. Het is dus niet zo dat scholen nu eerder leerlingen met autisme toelaten. Je hebt nog steeds scholen die denken dat ze het niet aankunnen. Maar aan de andere kant zijn er de betrokken scholen die vinden dat ze hun verantwoordelijkheid moeten nemen en passend onderwijs

aan deze groep moeten bieden.' Eén van de reguliere scholen in het voortgezet onderwijs die ook onderwijs bieden aan autistische leerlingen is de Harm Jan Zondag school in Groningen. Op een populatie van tweehonderd leerlingen hebben zo'n veertig leerlingen een vorm van autisme, in alle leerlagen en niveaus. 'Elke leerling met 'een bijzonder talent' moet een kans krijgen op regulier onderwijs', stelt vestigingsdirecteur Jeanne Hubert. De leerlingen met autisme draaien gewoon mee. 'Dat is juist de opzet', vertelt Hubert. 'Het kan zijn dat een bepaald vak wel erg veel vraagt van een leerling, dan zoeken wij naar een oplossing. Wanneer een leerling niet kan samenwerken, passen wij de opdracht aan. We bieden maatwerk waar noodzakelijk.'

Het Gerrit van der Veen College in Amsterdam heeft momenteel zeven leerlingen met (een vorm van) autisme. Net als op de Harm Jan Zondag is er begeleiding via mentoren, een ambulante begeleider en observaties vanuit het steunpunt autisme. De Harm Jan Zondag school heeft ook nog een oudercollectief waarbij ouders van 32 leerlingen met een vorm van autisme zich hebben verenigd. Hubert: 'Er zijn nu drie coaches op school, in dienst van

de ouders. Wat zij doen verschilt per leerling: zo kunnen leerlingen bijvoorbeeld 's ochtends eerst naar de coach om het hoofd leeg te maken en dan pas naar de les. Ook wordt er samen met docenten en mentoren gekeken naar wat de beste aanpak zou kunnen zijn om de kinderen te laten leren. De coaches begeven zich niet op onderwijskundig gebied, maar bemoeien zich puur met de begeleiding op het sociaal-emotionele vlak.'

Bij het Gerrit van der Veen College mogen autistische leerlingen soms dingen die tegen de regels van de school zijn. 'Bijvoorbeeld in de pauze in het lokaal blijven', licht Jonker toe. 'Of niet aan samenwerkingsopdrachten deelnemen, bij overprikkeling - na een codewoord - de klas verlaten, of ze krijgen extra tijd voor opdrachten of een alternatief voor bepaalde vakken. Denk bijvoorbeeld aan een alternatief voor gym bij een slechte motoriek.'

Begeleiding van de docenten

Een goede ondersteuning van de betrokken docenten is van groot belang bij het lesgeven aan kinderen met autisme, meent Hasper. 'Hiervoor hebben wij samen met de WEC-Raad, de belangenorganisatie voor het speciaal onderwijs in Nederland, het expertiseplatform Passer ontwikkeld. 'Hierbinnen kunnen scholen hun kennis en deskundigheid op het gebied van onderwijs aan kinderen met autisme bundelen en met elkaar delen. Ook zijn we druk bezig met een zogenaamde webschool. Scholen die meedoen met Passer hebben een inlogcode en kunnen gratis gebruikmaken van

een soort database met lesmaterialen. Met name kinderen die net buiten de boot vallen doordat volledig naar school gaan teveel voor ze is, hebben hier profijt van. Zij kunnen een combinatie volgen van onderwijs op school en digitaal onderwijs thuis.' Ook Jonker en Hubert onderstrepen het belang van goede ondersteuning van de leerkracht. 'Leerkrachten volgen speciale trainingen van het steunpunt autisme,' vertelt Hubert. 'Ook zijn er naast de leer-

'Ook goede ondersteuning van de betrokken docenten is van groot belang bij de begeleiding van autistische kinderen'

lingbespreking extra bijeenkomsten waar het groepsfunctioneren aan bod komt.' Het Gerrit van der Veen College maakt veel gebruik van een leerlingvolgsysteem. 'Hierbij voorzien docenten elkaar van informatie. Maar ook wij hebben studiedagen waarbij autisme aan de orde komt. Daarnaast spelen leerlingbesprekingen een belangrijke rol, waarbij naast de vakdocenten en de mentor ook de 'ZoCo' aanwezig is. Deze zorgcoördinator functioneert als een vraagbaak voor de docenten.'

Wajong Ondanks alle begeleiding belanden zo'n 1600 leerlingen met een vorm van autisme ieder jaar in de Wajong, de uitkering voor jonggehandicapten, zo blijkt uit onderzoek. 'Hier ligt nog een grote taak voor ons', reageert Hasper. 'Na de middelbare school worden leerlingen met autisme vaak aan hun lot overgelaten. Ze moeten meer begeleid worden in het kiezen van een vervolopleiding waar perspectief in zit. Sommige scholen zijn al op de goede weg door zelf een uitzendbureau op te starten voor deze leerlingen. Wij hopen dat meer scholen dit voorbeeld zullen volgen.'